

Comisia juridică, numiri și imunități

RAPORT

asupra proiectului de hotărâre privind desfășurarea referendumului republican constituțional (nr. 125 din 18 aprilie 2024)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de hotărâre privind desfășurarea referendumului republican constituțional, inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Proiectul de hotărâre a Parlamentului prevede declararea, pentru data de 20 octombrie 2024, a referendumului republican constituțional.

Totodată, conform proiectului, se va supune referendumului proiectul de Lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, care este anexat la proiectul de hotărâre, exprimat prin întrebarea: „Sunteți pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”.

Potrivit articolului 66 lit. b) din Constituție declararea referendumurilor este una din atribuțiile de bază ale Parlamentului.

Articolul 75 din Legea Supremă stabilește că cele mai importante probleme ale societății și ale statului sînt supuse referendumului. Hotărârile adoptate potrivit rezultatelor referendumului republican au putere juridică supremă.

În condițiile articolelor 135 și 141 din Constituție, Curtea Constituțională a adoptat Aviz pozitiv asupra inițiativei de revizuire a Constituției prin referendum. Astfel în Avizul nr.1 din 16 aprilie 2024, Curtea Constituțională a constatat că: Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum, semnată de 46 de deputați din Parlament, este prezentată de subiectul autorizat și, în acest sens, este conformă cu prevederile articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, corespunde limitelor temporale de revizuire stabilite de articolele 63 alin. (3) și 142 alin. (3) din Constituție, nu depășește limitele materiale de revizuire a Constituției stabilite de articolul 142 alineatele (1) și (2) din Constituție și poate fi prezentată Parlamentului spre examinare.

Totodată, Curtea Constituțională a statuat că, pe baza articolelor 2 și 75 din Constituție, în lumina jurisprudenței sale anterioare, în cadrul referendumului republican constituțional poporul are prerogativa de a-și exercita direct suveranitatea națională, exprimându-și voința cu privire la cele mai importante probleme ale societății și ale statului, iar hotărârile adoptate pe baza rezultatelor referendumului republican constituțional au putere juridică supremă fără o eventuală confirmare a Parlamentului.

Cu referire la obiectul de reglementare a proiectului hotărârii Parlamentului menționăm că, în Avizul său Curtea Constituțională nu s-a referit și la întrebarea supusă referendumului. Potrivit pct. 2 din Aviz, Curtea a menționat: „Totuși, la

această etapă, Curtea poate aviza doar inițiativa revizuirii Constituției, nu și întrebarea care se dorește a fi adresată la referendum. Nici prevederile constituționale ale articolelor 135 alin. (1) literele a) și c) și 141 alin. (2), nici articolul 187 alin. (2) din Codul electoral nu stabilesc posibilitatea avizării unor asemenea proiecte de hotărâri ale Parlamentului de către Curtea Constituțională.

În conformitate cu art. 189 din Codul electoral, în termen de 3 luni de la primirea propunerii de inițiere a referendumului, Parlamentul adoptă una dintre următoarele hotărâri:

a) privind declararea referendumului, care se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii;

b) privind respingerea propunerii privind desfășurarea referendumului, în cazul în care aceasta vine din partea deputaților;

c) privind soluționarea problemelor care urmează a fi supuse referendumului fără desfășurarea acestuia, cu excepția situației prevăzute la art.187 alin.(5).

În hotărârea privind desfășurarea referendumului republican se indică data desfășurării lui, denumirea proiectului de lege care urmează a fi adoptat, textul acestuia și/sau al întrebărilor la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului.

Menționăm că în adresa Comisiei juridice, numiri și imunități a parvenit Amendamentul VR nr. 13/03-69 din 15 mai 2024. Conform Amendamentului, urmare a discuțiilor avute pe marginea proiectului în cadrul ședințelor de lucru, cu participarea instituțiilor interesate și a experților în domeniul electoral, pentru a oferi un grad mai înalt de claritate și calitate normativă, în conformitate cu standardele electorale, se propune reformularea întrebării propuse pentru referendum astfel încât referința la modificarea Constituției să fie reflectată în textul întrebării. Se consideră necesar ca în cadrul referendumului constituțional alegătorii să răspundă la întrebarea legată de modificarea Constituției, iar în buletinul de vot să fie inclus textul proiectului de Lege pentru modificarea Constituției, conform Anexei la proiectul hotărârii. Astfel articolul 2 din proiectul hotărârii urmează să fie expus în următoarea redacție:

”Art. 2. - Se supune referendumului proiectul de Lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova (se anexează), exprimat prin întrebarea: „Susțineți modificarea Constituției în vederea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”.

Totodată, prin Amendament se propune intrarea în vigoare a hotărârii la data publicării.

Amendamentul a fost susținut de membrii Comisiei.

În rezultatul examinării, Comisia juridică, numiri și imunități, cu majoritatea voturilor membrilor săi (7 voturi ”pentru” 3 ”abțineri”) propune plenului Parlamentului **spre examinare și adoptare** proiectul de hotărâre nr. **125 din 18 aprilie 2024.**

Veronica ROȘCA
Președinta Comisiei